

Preek over Zondag 42 – Het achtste gebod

Liturgie:

Votum en groet

Zingen: Ps. 24:1,2,3

De Tien Woorden

Zingen: Ps. 37:1,2

Gebed

Schriftlezing: Micha 6:1-8; Lucas 6:20-26; 2 Korintiërs 8:1-15

Zingen: Lb. 350:1,2,3,4

Tekst: Zondag 42

Preek

Zingen: Lb. 119:1,2,3,4,5

Gebed

Collecte

Zingen: Gez. 146:1,2,3

Zegen

Gehouden te: Baflo, 24-03-13 (9.30 u.)

Preek

Thema: Volg Christus na met je bezit.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. Franciscus en de armen

Het zal u niet ontgaan zijn dat paus Franciscus bij zijn inauguratie gepleit heeft voor bescherming van Gods schepping en voor bescherming van de zwaksten in de samenleving, 'de ouderen, de armen en de mensen aan wie wij het laatst denken'.

Hij laat daarmee zien dat hij bijzondere aandacht heeft en wil hebben voor de minderbedeelden. Hij wil een voorbeeld zijn in dienstbaarheid.

Hij treedt daarmee in het spoor van zijn naamgever Franciscus van Assisi, die leefde rond 1200. Ook bij hem ging het om armoede, dienstbaarheid en zorg voor de schepping.

[Gezang 400 uit het Liedboek voor de kerken is van deze Franciscus van Assisi. Het laat zien hoe hij tegen de schepping aankeek en met de natuur omging. Een beetje vreemd, zoals hij spreekt over zuster maan, broeder wind, moeder aarde of zuster dood. Vreemd voor ons mensen in een totaal andere maatschappij.]

Pleiten voor bescherming van Gods schepping en voor bescherming van de zwaksten in de samenleving, voor armen en ouderen, dat leren we niet alleen van heilige voorgangers.

Vooraf van God de HEER zelf. En van Jezus Christus, de Heer van wereld en kerk. De oproep aan de mensen om verantwoordelijkheid te nemen voor armoede en onrecht in de wereld en in beweging te komen, is heel bijbels. God zelf roept op tot gerechtigheid en dienstbaarheid. Om te beginnen onder zijn eigen volk.

Gelovigen dienen als eerste te beseffen dat Gods hart open staat voor armen en mensen die lijden onder onrecht.

Bij de profeten in het Oude Testament horen en lezen we die boodschap.

Bijvoorbeeld bij Micha. Hij stelt in Gods naam het sociale onrecht onder Israël en de volken aan de kaak. Hij spreekt daarbij de politieke en godsdienstige leiders aan op hun mens zijn. Hij roept ieder terug naar de basis van het: God liefhebben en je naaste liefhebben als jezelf. Dat is een kwestie van bekering. En het is een zaak van gerechtigheid.

Dé tekst in dit verband is Micha 6:8.

*"Er is jou, mens, gezegd wat goed is,
je weet wat de HEER van je wil:
niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten
en nederig de weg te gaan van je God."*

Armoede en onrecht zijn niet twee ongelijke grootheden. Maar de profeten laten zien en horen dat armoede onrecht is. Dus: recht doen is armoede bestrijden.

Franciscus' oproep heeft dus goede, bijbelse papieren.

Het nadenken over deze dingen brengt ons ook in de buurt van Gods achtste gebod en wat de catechismus daarover zegt. De laatste zin van antwoord 111 bij voorbeeld. *"Bovendien dat ik mijn arbeid trouw verricht om ook de behoeftige te kunnen helpen."*

Belangrijker nog, het brengt ons dicht bij onze Heer Jezus Christus. Hij immers vernederde zichzelf en koos de armoede op aarde.

Paulus schrijft:

"Tenslotte kent u de liefde die onze Heer Jezus Christus heeft gegeven: hij was rijk, maar is omwille van u arm geworden opdat u door zijn armoede rijk zou worden." (2 Kor. 8:9)

Met deze woorden als leidraad – en met de andere bijbelgedeelten die we lazen – willen we nadenken over hoe God wil dat wij omgaan met zijn gaven en met wat Hij ons toevertrouwt aan bezit.

Ik koos als thema voor de preek:

Volg Christus na met je bezit.

2. Van rijkdom tot armoede

Zou u arm willen zijn, broeders en zusters? Echt zo arm als een kerkrat? Een straatarme bedelaar? Zeg eens eerlijk.

'Nee, liever niet. Ben je gek.' Daar moeten we niet aan denken. Wij kunnen het ons ook niet voorstellen, wat het is om arm te zijn. Zeker de generatie van na de oorlog niet. Misschien, dat iemand, die van een minimum uitkering moet zien rond te komen, zich er nog iets bij kan indenken. Maar het doorsnee kerklid en de doorsnee Nederlander echt niet.

Ook al is armoede er wel degelijk, arm zijn past niet in onze westerse samenleving. Arm willen zijn al helemaal niet. Dan word je echt voor gek verklaard. Het zit in onze samenleving om zo snel mogelijk rijk te willen worden. Veel geld verdienen op zo kort mogelijke termijn en met zo min mogelijk inspanning. De jackpot van de staatsloterij winnen, dat is voor velen het einde. Of anders ga je maar beleggen en zoek je het in aandelen. Maar of dat zo'n goed idee is in de huidige crisistijd... Wat schreef Paulus ook alweer aan zijn kind en collega, dominee Timoteüs, voor de gemeente van christenen?

"Wie rijk wil worden, staat bloot aan verleiding, raakt in een valstrik en valt ten prooi aan dwaze en schadelijke begeerten die een mens in het verderf storten en ten onder doen gaan. Want de wortel van alle kwaad is geldzucht. Door zich daaraan over te geven, zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben ze zichzelf veel leed berokkend." (1 Tim. 6:9,10)

Rijk willen zijn, dat is een reëel gevaar ook voor gelovige christenen. Timoteüs had er in zijn gemeente mee te maken. Met mensen die de dienst van de Heer en het geloof als een winstgevende zaak beschouwden. Iets waar je materieel beter van wordt. Rijk willen zijn, zo is de mens zonder God en zonder Christus. Ik generaliseer. De geldzucht heeft hem zomaar in zijn greep en brengt iemand van kwaad naar erger. Het is de wortel van allerlei kwaad. God heeft daar dus een verschrikkelijke hekel

aan. En Hij verbiedt zulke geldzucht of hebzucht. Of zucht naar macht en invloed en eer. Want het is gewoon niet goed voor de mensen.

Hier hebben we al te maken met de diepgang van het 8^e gebod. Stelen mag niet, niemand en niets. God verbiedt het, net als de overheid. Houd de dief! Maar, zegt antwoord 110: *"Ook verbiedt Hij alle hebzucht, evenals alle misbruik en verkwisting van zijn gaven."*

De mens Gods, de dienaar van God is anders en moet anders zijn. Dat schrijft Paulus ook:

"Maar jij, een dienaar van God, moet je hier verre van houden. Streef naar rechtvaardigheid, vroomheid, geloof, liefde, volharding en zachtmoedigheid." (1 Tim. 6:11)

Die woorden lijken wel wat op de woorden van Micha 6:8, vind ik. Ze hebben dezelfde insteek en intentie. Recht doen, trouw betrachten en met God leven. Wie rijk wil worden, staat bloot aan verleiding. Als we dat nou eens spiegelen met het tegendeel? Hoe zit het dan?

Wie arm willen zijn... Let u weer op dat 'willen'. Het gaat me nu niet zozeer om mensen die werkelijk arm zijn. Ja, zij ook wel. Maar vooral om mensen, die arm willen zijn. Dat kunnen dus heel goed rijke christenen zijn, zoals wij in onze tijd en samenleving. Franciscus van Assisi was ook een rijke jongeman...

U begrijpt nu hopelijk ook de vraag van zonet. "Zou u arm willen zijn?" De vraag komt nu met nog meer kracht naar u toe.

Het gaat om onze bereidheid om dingen af te staan en weg te geven. Ons geld, onze kostbaarheden, ons bezit. Bent u bereid daar afstand van te doen? Dat los te laten, als dat zou moeten? Als de Heer dat van u zou vragen? En Hij vraagt het zeker. Is het niet vandaag, dan wel morgen of op de dag van ons sterven.

Bent u bereid om een bedelaar te worden bij Christus? Bij God? Afstand doen van je rijkdom en dan je hand ophouden bij de Heer Jezus en bij zijn Vader. Christus volgen op de weg, die Hij gaat en is gegaan? In armoede en vernedering, met afzien van alles wat het leven voor ons mooi en aantrekkelijk maakt.

De Heer Jezus nodigde de rijke jongeling daartoe uit. Hij riep hem op om de goede Meester te volgen, om zo zijn liefde tot God te laten zien.

"Toen Jezus dat hoorde, zei hij: 'Nog één ding ontbreekt u. Verkoop alles wat u hebt en verdeel de opbrengst onder de armen, dan zult u een schat in de hemel bezitten. Kom daarna terug en volg mij!'" (Lucas 18:22)

Dat was een moeilijke opdracht voor de rijke jongeman, maar zeker geen onmogelijke opdracht. Want bij God zijn alle dingen mogelijk. De discipelen, die Jezus wel gevolgd waren, toen Hij ze riep, zijn daarvan het bewijs.

De Heer Jezus roept op om Hem te volgen. Wie volgt en gehoor geeft, die krijgt van Hem het Koninkrijk van God in het vooruitzicht. Een schat in de hemelen, zegt Jezus tegen de rijke jongeling. Een schat die veel meer waard is dan heel de goudschat van de Nederlandse Bank.

"Kom hier, volg Mij," zegt de Heer Jezus. En dat is zo moeilijk. Want Hij is een Heer zonder heerlijkheid, als Hij rondloopt door Israël. Hij heeft eerder gezegd tegen iemand die zich bereid verklaarde om Hem te volgen:

"De vossen hebben holen en de vogels hebben nesten, maar de Mensenzoon kan zijn hoofd nergens te ruste leggen." (Lucas 9:58)

Want deze Mensenzoon is rusteloos op weg naar zijn kruis, naar de diepste vernedering en armoede van de dood aan het kruis. En dat is geen aantrekkelijke weg, Voor hem niet, voor zijn leerlingen evenmin. Want Hij roept hen op om hun kruis op te nemen en achter hem aan te gaan. Jezus volgen is een lijdensweg gaan, achter hem aan. Achter de arme Heiland aan. Hij die alles weg gaf. Die al zijn rijkdom in de hemel achterliet en er afstand van deed. Om ons.

"Tenslotte kent u de liefde die onze Heer Jezus Christus heeft gegeven: hij was rijk, ..." (2 Kor. 8:9)

Hij ging gewillig van hemelse rijkdom als Zoon van God en erfgenaam van Davids koninkrijk naar aardse armoede als de Mensenzoon, de Zoon van Maria. Geboren in een stal, neergelegd in de voerbak voor de dieren.

En toen zijn moeder Maria en Jozef hem naar de wet aan God presenteerden in de tempel, konden ze niet meer meenemen dan het offer van de armen. Een paar tortelduiven of twee jonge duiven, meer konden ze niet opbrengen. We lezen het in Lucas 2:24. Jozef en Maria waren arm. Maria's zoon was arm met hen. En Hij wilde het zelf.

In Filippenzen 2 wijst Paulus diezelfde weg van de Heer Jezus aan, van rijkdom naar armoede. En hij houdt die gezindheid van Christus aan ons voor ter navolging:

"Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had. Hij die de gestalte van God had, hield zijn gelijkheid aan God niet vast, maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens. En als mens verschenen, heeft hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot in de dood – de dood aan het kruis." (Fil. 2:5-8)

Maar Christus wilde die weg gaan. Hij was rijk, maar werd arm om u, zegt Paulus. En ook hij spoort zijn lezers aan om deze Heer Jezus te volgen. Heb de gezindheid en de bereidheid om arm te worden. Heb de bereidheid om te geven, om te delen met je naaste. Zoals Christus zichzelf heeft gegeven in de dood. Zoals God het allerliefste dat Hij had gegeven heeft voor zondaren, om hen te redden.

Jezus gaf zich aan arme zondaren. Aan de bedelaars, de mensen die in het geloof hun hand komen ophouden bij Hem.

Hoe kan dat nou, je hand ophouden bij hem die rijk was maar arm werd voor jou? Wat kun je nu vangen of verwachten bij een arme, vernederde Heer?

Dat is Gods geheim. Het wonder van zijn armoede. Het geheim ook van zijn leven en zijn dood. Hij werd arm om ons door zijn armoede rijk te maken. Dat is nu de genade van Christus.

3. Van armoede tot rijkdom.

Armoede is geen eindstation voor de Heer Jezus. Voor zijn volgelingen evenmin. In de Bijbel is armoede niet zondermeer positief. In het Oude Testament al neemt God de HEER allerlei maatregelen om armoede onder zijn volk te voorkomen. Hij draagt zijn volk op om goed voor de armen te zorgen. Om rijkdom en welvaart met hen te delen. Om te voorkomen dat je naaste verarmt. Kwestie van recht voor God.

Bepalingen als die over het sabbatsjaar en het jubeljaar staan in dat teken. En als je gaat oogsten, dan moet je niet inhalig of schraperig zijn. Maar de rand van je koren laten staan voor de armen en de vreemdelingen. Niet hebzuchtig gaan opzamelen, wat bij de oogst is blijven liggen. Het is voor de arme en de vreemdeling. Weer: een kwestie van het recht van de armen. Lees maar na in Leviticus 23 bv.

En vooral als Israël feest mag vieren, wil de HEER dat de mensen aan de armen denken en hen in de feestvreugde laten delen. Omdat God zo goed en royaal is voor zijn volk in het land van melk en honing.

Israël heeft dat heel vaak niet in praktijk gebracht en toch een hebzuchtig en vaak ook een verkwistend leven geleid. Waarbij de armen schrikbarend te kort kwamen en het moesten ontgelden. En het is bepaald niet onduidelijk hoe de Heer daarover denkt.

"Steel niet," zegt God tegen zijn volk. Ook dat is een gebod om armoede te voorkomen bij mensen. Om de armen te beschermen. U zult niet stelen. Van rijken niet, maar van armen al helemaal niet. Jezelf niet verrijken ten koste van anderen. Integendeel, je mag delen met anderen om hen te helpen. Zo ben je zelf rijk in vrijgevigheid en mededeelzaamheid. Dan ben je waarlijk rijk in Christus en achter hem aan.

Armoede is geen eindstation, ook voor Christus niet. Ja, hier op aarde heeft Hij het tot zijn dood niet rijk gehad. En Hij moest zich laten dienen en bedienen door anderen. Welgestelde vrouwen onder andere hebben hem gediend met levensonderhoud.

Maar na de diepste armoede en vernedering aan het kruis heeft Hij van God de grootste heerlijkheid gekregen. Het onvergankelijk leven en de beschikking over hemel en aarde. God heeft hem uitermate verhoogd. Niet om die heerlijkheid nu voor zichzelf te gebruiken, om zich te wentelen in die hemelse rijkdom.

Nee, Hij blijft de dienaar, die deelt, die uitdeelt en al zijn gaven geeft aan zijn volgelingen. Hij maakt ons rijk met die gaven. Dat wil Hij ook. Dat doet Hij ook. Paulus ziet dat aan de gemeenten van Macedonië. Hoe groot is de genade van God voor hen geweest en Hij houdt het de gemeente van Korinte voor.

"Ze zijn door ellende zwaar op de proef gesteld, maar vervuld van een overstelpende vreugde en ondanks hun grote armoede zeer vrijgevig." (2 Kor. 8:2)

En zij deden meer dan ze konden in hun armoede.

"En ze gaven aanzienlijk meer dan we hadden verwacht: door Gods wil gaven ze zichzelf in de eerste plaats aan de Heer, en vervolgens ook aan ons."

Dat schrijft Paulus in vers 5. Aan die toewijding van anderen wil Paulus de echtheid van de liefde van de Korintiërs toetsen. Laten ook zij echte navolgers van de Heer Jezus Christus zijn in dienstbetoon en in vrijgevigheid.

"Tenslotte kent u de liefde die onze Heer Jezus Christus heeft gegeven: hij was rijk, maar is omwille van u arm geworden, opdat u door zijn armoede rijk zou worden." (2 Kor. 8:9)

Christus maakt u rijk. Dat is de rijkdom van de armoede van de Heer. Het is zo'n groot contrast met hebzucht en inhaligheid, met rijkdom zonder God en zonder Christus.

Rijk zijn en rijk willen zijn zonder God en zonder Christus. Dat is pas echt arm. En armzalig tot en met in alle zelfgenoegzaamheid en welvoldaanheid. Over zulke rijken spreekt de Heer Jezus zijn "Wee u" uit.

"Maar wee jullie die rijk zijn, jullie hebben je deel al gehad. Wee jullie die nu verzadigd zijn, want je zult hongeren. Wee jullie die nu lachen, want je zult treuren en huilen." (Lucas 6:24,25)

De rijke voelt zich gearriveerd en ziet geen behoefte. Hij vindt het niet nodig om zijn hand uit te steken naar de Heer Jezus toe. Hij weigert bedelaar bij de Heer Jezus te worden. En hij blijkt en blijft straatarm. Want het Koninkrijk van God gaat Hem voorbij. Dat rijk wordt niet thuisbezorgd bij welvoldane mensen.

Nee, dat Koninkrijk is voor de bedelaars. Voor wie bedelaar wil zijn bij Christus en bij God. De Heer Jezus zegt:

"Gelukkig jullie die arm zijn, want van jullie is het koninkrijk van God." (Lucas 6:20)

Het hemelrijk is van u en voor u, wanneer u arm wilt zijn bij Christus. En rijker kun je niet worden: erfgenaam met Christus van het rijk van God met al zijn schatten en gaven.

Wie rijk wil zijn in Christus, moet arm willen worden achter hem aan. Volg hem trouw op zijn weg van rijkdom tot armoede en van armoede tot rijkdom. Dien God en je naaste met je bezit. Zoals Christus dat heeft gedaan en alles heeft gegeven om ons te redden en rijk te maken.

Wie zo dienaar is maakt Christus zichtbaar voor zijn naaste. Hij is rijk met hem. En hij steekt zijn handen uit naar de naasten. Geef in Jezus' naam je handen tegen armoede en onrecht. Gevouwen handen en geopende handen.

Doe dus recht, betracht trouw en ga nederig de weg van je God.

U weet toch wat God van u wil?!

Amen.